

บทที่ 5

การสำรวจทัศนคติของนักกฎหมาย

หลังจากที่ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการเดินตามแนวคำพิพากษาศาลสูงมาแล้ว ในบทนี้ก็จะได้กล่าวถึงการสำรวจทัศนคติของนักกฎหมายทั้งหลายว่ามีความคิดเห็นอย่างไร และมีความเข้าใจเพียงใดต่อบัญญัติการเดินตามแนวคำพิพากษาศาลสูงที่สำคัญคือ นักกฎหมายเหล่านี้เคยเดินตามแนวคำพิพากษาศาลสูงมาแล้วหรือไม่ บ่อยครั้งเพียงใด เช่น ในการที่ศาลล่างเขียนคำพิพากษา ในการที่พนักงานอัยการหรือทนายความได้อ้างอิงคำพิพากษาศาลฎีกาในคำฟ้องหรือคำให้การของตนบ่อยครั้งเพียงใด ด้วยเหตุผลหรือความเชื่ออย่างไร ในกรณีที่เป็นผู้อยู่ในวงวิชาการ เช่น เป็นอาจารย์หรือนิสิตนักศึกษาได้ให้ความสำคัญแก่คำพิพากษาศาลฎีกามากน้อยเพียงใด เช่น เป็นสิ่งจำเป็นหรือเป็นสิ่งที่ควรอ้างอิง หรือว่าไม่จำเป็นเลย

ในการสำรวจทัศนคติดังกล่าวได้แบ่งประชากรออกเป็น 3 กลุ่มคือ

1. ผู้พิพากษาในศาลล่างอันได้แก่ ศาลชั้นต้นต่างจังหวัด ศาลชั้นต้นในกรุงเทพมหานคร ศาลอุทธรณ์ภาค ศาลอุทธรณ์กลาง ได้ข้อมูลรวมทั้งสิ้น 124 ราย
2. ผู้ประกอบวิชาชีพทางนิติศาสตร์ อันได้แก่ พนักงานอัยการ ทนายความ นิติกร ที่ปรึกษาทนาย และผู้ประกอบวิชาชีพทางนิติศาสตร์อื่นๆ เฉพาะในกรุงเทพฯ ได้ข้อมูลรวมทั้งสิ้น 351 ราย
3. ผู้อยู่ในวงการศึกษานิติศาสตร์ อันได้แก่ อาจารย์และนิสิตนักศึกษา คณะนิติศาสตร์ ทั้งระบบมหาวิทยาลัยปิด มหาวิทยาลัยเปิด และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้ข้อมูลรวมทั้งสิ้น 300 ราย

ในการสอบถามได้ใช้แบบสอบถามตามที่ปรากฏในภาคผนวก หลายรายมีการสัมภาษณ์ประกอบ ซึ่งสามารถนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์และตีความหมายดังต่อไปนี้

1. การเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา โดยศาลล่าง

โครงสร้างของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่หนึ่ง เป็นส่วนที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสอบถาม

ส่วนที่สอง เป็นส่วนหัวข้อเรื่อง อันได้แก่ การเดินตามแนว

คำพิพากษาศาลฎีกาโดยศาลล่าง

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ที่ต้องการทราบความคิดเห็นและทัศนคติของศาลล่างเกี่ยวกับคำพิพากษาศาลที่มีศักดิ์สูงกว่าว่าคิดอย่างไร มีน้ำหนักงใจในการพิจารณาพิพากษาคดีมากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด มีการพิพากษาเดินตามหรือไม่อย่างไร เหตุผลของการเดินตามหรือไม่เดินตามมีว่าอย่างไร มีการให้น้ำหนักแก่คำพิพากษาศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาต่างกันหรือไม่อย่างไร และด้วยเหตุผลใด

ส่วนที่หนึ่ง ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ถูกสอบถาม ซึ่งมีทั้งสิ้น 124 ข้อมูล โดยนำเสนอข้อมูลที่วิเคราะห์เป็นตารางข้อมูลเบื้องต้นจำนวน 6 ตารางเสนอในรูปแบบร้อยละดังนี้

ตารางที่ 1 ร้อยละของผู้พิพากษาจำแนกตามลำดับชั้นของศาลและ
ภูมิสำเนาของศาล

ศาลชั้นต้นต่างจังหวัด	ศาลชั้นต้นกรุงเทพฯ	ศาลอุทธรณ์ภาค	ศาลอุทธรณ์กลาง
32 / 25.8 %	63 / 50.8 %	9 / 7.3 %	20 / 16.1%

ผู้พิพากษาส่วนใหญ่ว่ที่ตอบแบบสอบถามนี้ได้นัก ผู้พิพากษาในกรุงเทพมหานคร
ทั้งในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาคซึ่ง ึ่งได้รับ
การแต่งตั้ง มีเพียง 9 ข้อมูลคิดเป็น 7.3 %ของข้อมูลทั้งหมด

ตารางที่ 2. ร้อยละของผู้พิพากษาจำแนกตามเพศ

ชาย	หญิง
117 / 94.3 %	7 / 5.7 %

จากตารางที่ 2. เห็นได้ว่าผู้พิพากษาเพศชายมีมากกว่าเพศหญิงถึงร้อยละ 88.6

ตารางที่ 3. ร้อยละของผู้พิพากษาจำแนกตามอายุ

25-30 ปี   31-35 ปี   36-40 ปี   40 ปีขึ้นไป

32/26.3%   78/63.2%   5/3.9 %   4/3.9 %

จากตารางที่ 3. ผู้พิพากษาในช่วงอายุ 40 ปีขึ้นไปมีจำนวนมากที่สุด (36.9 %) และช่วงอายุ 36-40 ปีมีจำนวนน้อยที่สุด (10.5 %)

ตารางที่ 4. ร้อยละของผู้พิพากษาจำแนกตามสถานภาพสมรส

โสด	แต่งงานแล้ว	หย่า	หม้าย
37/29 %	78/63.2%	5/3.9 %	4/3.9 %

จากตารางที่ 4. ส่วนใหญ่ผู้พิพากษาสมรสแล้ว (63.2 %) มีจะนั้นก็ เป็นโสด (29 %) ส่วนที่มีสถานภาพสมรสหย่าหรือเป็นหม้ายมีจำนวนน้อยมาก (3.9 %)

ตารางที่ 5. ร้อยละของผู้พิพากษาจำแนกตามวุฒิการศึกษา

ปริญญาตรีและเนติบัณฑิตไทย	109/88.1%
เนติบัณฑิตไทยและปริญญาโทในประเทศ	6/5.3%
เนติบัณฑิตไทยและปริญญาโทต่างประเทศ	8/6.6 %
เนติบัณฑิตไทยและปริญญาเอก	1/1 %

จากตารางที่ 5. วุฒิกการศึกษาของผู้พิพากษาส่วนใหญ่ได้แก่ ปริญญาตรี และเนติบัณฑิตไทย (88.1 %) ส่วนที่มีวุฒิกการศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกมีเป็นส่วนน้อย (รวมแล้วมีเพียง 11.9 %)

ตารางที่ 6. ร้อยละของผู้พิพากษาจำแนกตามระยะเวลาการทำงาน
ในหน้าที่ผู้พิพากษามาแล้ว

1-5 ปี	6-10 ปี	11-15 ปี	16 ปีขึ้นไป
60/48.7 %	11/9.2 %	21/17.1 %	32/ 25 %

จากตารางที่ 6. ส่วนใหญ่ของผู้พิพากษาที่ตอบแบบสอบถามซึ่งทำงาน
ในหน้าที่ผู้พิพากษามาเป็นเวลา 1 - 5 ปี (48.7 %) และน้อยที่สุดได้แก่ผู้พิพากษา
ที่ทำหน้าที่มาแล้ว 6 - 10 ปี (9.2 %)

ส่วนที่สอง หัวข้อเรื่อง การเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา โดยศาล
ล่าง

ตารางข้อมูลเกี่ยวกับความเห็นของผู้พิพากษาในศาลล่าง ในเรื่องการ
เดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาโดยศาลล่าง

(1) คำถามที่ 1.ถึงคำถามที่ 4.เป็นคำถามที่ต้องการทราบว่าผู้ถูก
สอบถามทราบถึงเรื่อง " แนวคำพิพากษาบรรทัดฐาน " หรือไม่และที่ตอบว่าทราบนั้น
จริงหรือไม่

ตารางที่ 7.

ทราบ	ไม่ทราบ
61 / 49.2 %	63 / 50.8 %

มีผลสรุปได้ว่า มีผู้ตอบว่าทราบทฤษฎีกฎหมายนี้มากถึง 70 % แต่ที่ตอบคำถามได้อย่างถูกต้องทั้งหมดกลับมีเพียง 49.2 % เท่านั้น เพราะฉะนั้นผู้ที่ทราบถึงทฤษฎีกฎหมายนี้จริงๆคงมีไม่เกิน 50 %

(2) คำถามที่ 5. ถึงคำถามที่ 7. ต้องการทราบความคิดเห็นของผู้พิพากษาว่าเห็นด้วยกับการที่ศาลล่างพิพากษาเดินตามแนวคำพิพากษาของศาลสูงหรือไม่เพราะเหตุใด

ตารางที่ 8.

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
99 / 79.84 %	25 / 20.16 %

มีผลสรุปได้ว่า ผู้พิพากษาส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการที่ศาลล่างพิพากษาเดินตามแนวคำพิพากษาของศาลสูง (79.84 %) ส่วนที่ไม่เห็นด้วยมีเพียงส่วนน้อย (20.16 %) เท่านั้น โดยผู้พิพากษาส่วนใหญ่ที่เห็นด้วยเพราะเหตุผลที่คิดว่าคดีที่มีข้อเท็จจริงคล้ายคลึงกันน่าจะมีผลที่เหมือนกัน และคำพิพากษาของศาลสูงมีเหตุผลที่น่าเชื่อถือและส่วนใหญ่ศาลล่างเห็นสอดคล้องกับศาลสูง ตามลำดับ ส่วนเหตุผลที่ว่า เป็นระเบียบปฏิบัติ มีการตอบน้อยมากแสดงให้เห็นว่า ที่หลายคนเคยกล่าวอ้างว่า เป็นระเบียบปฏิบัติของศาลล่างที่ต้องพิพากษาเดินตามแนวคำพิพากษาของศาลสูงมิใช่เหตุผลที่แท้จริงที่ศาลล่างพิพากษาเดินตามแนวคำพิพากษาของศาลสูงเหตุผลที่ถูกต้องในความคิดเห็นของศาล

ในส่วนของผู้พิพากษาที่ไม่เห็นด้วย ซึ่งส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยเพราะเหตุผลที่ว่า ศาลแต่ละศาลควรมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาบรรดาคดี รองลงมาได้แก่การพิจารณาพิพากษาต้องถือด้วยทฤษฎีหมายเป็นหลักในการวินิจฉัย , แนวคำพิพากษา

ของศาลสูงมิใช่กฎหมาย และศาลสูงอาจมีความผิดพลาดได้ ตามลำดับ

(3) คำถามที่ 8. ถึงคำถามที่ 9. ต้องการทราบความคิดเห็นของผู้พิพากษาว่าคำพิพากษาของศาลในระดับเดียวกันมีอิทธิพลหรือแรงจูงใจให้พิพากษาคตามหรือไม่

ตารางที่ 9.

สนใจ	ไม่สนใจ
105 / 84.68 %	19 / 15.32 %

ตารางที่ 10.

เดินตาม	ไม่เดินตาม
35 / 28.22 %	89 / 71.78 %

มีผลสรุปได้ว่า ผู้พิพากษาส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับคำพิพากษาของศาลในระดับเดียวกัน แต่ไม่ได้พิพากษาเดินตาม

(4) คำถามที่ 10. ถึงคำถามที่ 15. ต้องการทราบความคิดเห็นของผู้พิพากษาที่มีต่อคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ และคำพิพากษาศาลอุทธรณ์มีน้ำหนักในการชักจูงใจให้พิพากษาเดินตามมากน้อยเพียงใด

ตารางที่ 11.

มี	ไม่มี
113 / 91.13 %	9 / 8.87 %

ตารางที่ 12.

สนใจ	ไม่สนใจ
108 / 87.1 %	16 / 12.9 %

มีผลสรุปได้ว่า ผู้พิพากษาส่วนใหญ่มีโอกาสได้อ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์และให้ความสนใจต่อคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

สำหรับเหตุผลที่ผู้พิพากษาให้ความสนใจต่อคำพิพากษาศาลอุทธรณ์เรียงตามลำดับดังนี้ มากที่สุดได้แก่เหตุผลที่ว่าเป็นแนวทางสำหรับประกอบการวินิจฉัยคดี รองลงมาได้แก่ เป็นตัวอย่างการใช้การตีความกฎหมายได้ ตามลำดับ ส่วนเหตุผลที่ว่าคล้ายเป็นกฎหมายอย่างหนึ่ง มีการตอบน้อยมาก (1.85 %)

ส่วนเหตุผลที่ผู้พิพากษาไม่ให้ความสนใจต่อคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ มากที่สุดได้แก่ เหตุผลที่ว่ามิใช่คำพิพากษาของศาลสูงสุด รองลงมาได้แก่ มิใช่ค้ำทบทกฎหมาย ไม่เคยนำมาเป็นแนวทางในการวินิจฉัยคดี ตามลำดับ ส่วนเหตุผลที่ว่ายังเป็นคำพิพากษาที่ไม่น่าเชื่อถือในเหตุผลนัก ไม่มีผู้พิพากษาท่านใดเลือกคำตอบนี้เลย

ตารางที่ 13

ธรรมดา	ที่ประชุมใหญ่
64 / 51.61 %	60 / 48.39%

ส่วนน้ำหนักในการชักจูงใจนั้น ไม่ว่าจะ เป็นคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ธรรมดาหรือโดยที่ประชุมใหญ่ มีน้ำหนักในการชักจูงใจให้ผู้พิพากษาพิพากษาเดินตามอยู่ในระดับกึ่งหนึ่งเท่านั้น

(5) คำถามที่ 16. ถึงคำถามที่ 18. ต้องการทราบความคิดเห็นของ
ผู้พิพากษาที่มีต่อคำพิพากษาศาลฎีกา ว่าสนใจหรือไม่อย่างไรและด้วยเหตุผลใด
ตารางที่ 14.

สนใจ	ไม่สนใจ
121. / 97.58 %	3 / 2.42 %

มีผลสรุปได้ว่า ผู้พิพากษาส่วนใหญ่ให้ความสนใจต่อคำพิพากษาศาลฎีกา
(เกือบ 100 %)

สำหรับเหตุผลที่ผู้พิพากษาให้ความสนใจต่อคำพิพากษาศาลฎีกา ได้แก่
เหตุผลที่ว่า ใช้เป็นแนวทางสำหรับประกอบการวินิจฉัยคดี , เป็นตัวอย่างในการ
ใช้การตีความกฎหมายได้ , เป็นคำพิพากษาของศาลสูงสุด และเป็นคำพิพากษา
ที่มีเหตุผลน่าเชื่อถือ มากน้อยตามลำดับ สำหรับเหตุผลที่ว่ากลายเป็นกฎหมาย
อย่างหนึ่ง มีผู้พิพากษาเลือกตอบมาเพียงส่วนน้อย(ไม่ถึง 10 %)

ส่วนเหตุผลของผู้พิพากษาส่วนน้อยที่ไม่สนใจคำพิพากษาศาลฎีกา ได้แก่
เหตุผลที่ว่า มิใช่ตัวบทกฎหมาย และไม่เคยนำมาเป็นแนวทางในการวินิจฉัยคดี

(6) คำถามที่ 19. ถึงคำถามที่ 21. ต้องการทราบความคิดเห็นของ
ผู้พิพากษาในการพิพากษาว่า มีการพิพากษาเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา
หรือไม่เพียงใดและมีเหตุผลในการเดินตามหรือไม่เดินตามอย่างไร

ตารางที่ 15.

เดินตาม	ไม่เดินตาม
108 / 87.1 %	16 / 12.9 %

มีผลสรุปได้ว่า ผู้พิพากษาส่วนใหญ่พิพากษาเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา (37.1 %)

สำหรับเหตุผลที่ผู้พิพากษาส่วนใหญ่พิพากษาเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ได้แก่ เหตุผลที่ว่า เรื่องในทำนองเดียวกันน่าจะมีผลที่เหมือนกัน , เป็นคำพิพากษาที่มีเหตุผลน่าเชื่อถือ และเป็นคำพิพากษาของศาลสูงสุด มากน้อยตามลำดับ ส่วนเหตุผลที่ว่า คล้ายเป็นกฎหมายอย่างหนึ่ง มีผู้พิพากษาเลือกตอบมาเพียงส่วนน้อยเท่านั้น

ส่วนเหตุผลที่ผู้พิพากษาส่วนน้อยไม่พิพากษาเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ได้แก่ เหตุผลที่ว่า มิใช่ตัวบทกฎหมาย , ไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษานั้นๆ และเรื่องในทำนองเดียวกันแต่รายละเอียดอาจแตกต่างกันได้ มากน้อยตามลำดับ

และผลจากตารางที่ 14. ที่แสดงผลว่า ผู้พิพากษาส่วนใหญ่ (เกือบ 100 %) ให้ความสนใจต่อคำพิพากษาศาลฎีกาแต่เมื่อมีการพิพากษาคัดสินคดี ก็มีใช้ว่าจะพิพากษาเดินตามทั้งเกือบ 100 % อย่างไรก็ดี ผู้พิพากษาส่วนใหญ่ก็ เลือกที่จะพิพากษาเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา

(7) คำถามที่ 22. ถึงคำถามที่ 23. ต้องการทราบความคิดเห็นของผู้พิพากษาในการพิพากษาในกรณีที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกับแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ได้อธิบายไว้ว่าจะพิพากษาเดินตามหรือไม่อย่างไร

ตารางที่ 16.

ส่วนตัว	แนวฎีกา	อื่นๆ
93 / 75 %	39 / 25.32 %	12 / 9.68 %

จากตารางที่ 16. แสดงให้เห็นว่า หากเกิดกรณีที่ผู้พิพากษาที่มีความเห็นไม่ตรงกับแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ได้วินิจฉัยไว้แล้ว ผู้พิพากษาส่วนใหญ่จะเลือกพิพากษาตามความคิดเห็นส่วนตัวมากกว่าพิพากษาเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ไม่เห็นด้วยนั้น

ตารางที่ 17.

ส่วนตัว	แนวฎีกา	ความเห็นแย้ง	อื่นๆ
50/40.32 %	31 / 25 %	32/25/81 %	11 / 8.87%

จากตารางที่ 17. แสดงให้เห็นว่า หากเกิดกรณีขึ้นในการพิจารณาขององค์คณะผู้พิพากษา ผู้พิพากษาส่วนใหญ่เลือกที่จะพิพากษาตามความเห็นส่วนตัว โดยจะพยายามอธิบายเหตุผลให้องค์คณะพิพากษาตามความเห็นของตนเอง

(8) คำถามที่ 24. ถึงคำถามที่ 25. ต้องการทราบความคิดเห็นของผู้พิพากษาว่าคำพิพากษาศาลฎีกามีน้ำหนักในการชักจูงใจให้พิพากษามากน้อยเพียงใด

ตารางที่ 18.

คำพิพากษาศาลฎีกาธรรมดา	คำพิพากษาศาลฎีกาที่ประชุมใหญ่
115 / 92.74 %	116 / 93.55 %

จากตารางที่ 18. แสดงให้เห็นว่า ผู้พิพากษาส่วนใหญ่เห็นว่าคำพิพากษาศาลฎีกามีน้ำหนักในการชักจูงใจให้พิพากษาตาม (เกือบ 100 %) ไม่ว่าจะเป็น

คำพิพากษาศาลฎีกาหรือโดยที่ประชุมใหญ่มีน้ำหนักในการชักจูงใจให้พิพากษาคตาม ทั้งนี้อาจสังเกตได้ว่า คำพิพากษาศาลฎีกาหรือโดยที่ประชุมใหญ่มีน้ำหนักในการชักจูงใจให้พิพากษาคตามไม่แตกต่างกันมากนัก

หากนำผลที่ได้ไปเปรียบเทียบกับผลที่ได้จากคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ จะเห็นได้ว่า คำพิพากษาศาลฎีกามีน้ำหนักในการชักจูงใจให้พิพากษาคตามมากกว่าคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคำพิพากษาของศาลฎีกามีการพิมพ์เผยแพร่เป็นที่รู้จักกันทั่วไปมากกว่าคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ซึ่งไม่มีการพิมพ์เผยแพร่ออกมาแต่อย่างใดเลยอีก ทั้งคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นคำพิพากษาของศาลสูงสุดด้วย

ผลสรุปในหัวข้อเรื่อง การเดินตามแนวคำพิพากษาของศาลสูง โดยศาลล่าง อาจสรุปผลได้เป็นข้อๆดังต่อไปนี้

ข้อที่ 1. ผู้พิพากษาในศาลล่าง¹ ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการที่ศาลล่างพิพากษาเดินตามแนวคำพิพากษาของศาลสูง

ข้อที่ 2. ผู้พิพากษาในศาลล่าง ส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับคำพิพากษาของศาลในระดับเดียวกัน แต่ก็ไม่ได้มีอิทธิพลในการชักจูงใจให้พิพากษาเดินตามแต่อย่างใด

ข้อที่ 3. ผู้พิพากษาในศาลล่าง ส่วนใหญ่มีโอกาสได้อ่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์และให้ความสนใจต่อคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ โดยที่คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์มีน้ำหนักในการชักจูงใจให้พิพากษาเดินตามในระดับถึงหนึ่งเท่านั้น ไม่ว่าจะ เป็นคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ธรรมดาหรือโดยที่ประชุมใหญ่

ข้อที่ 4. ผู้พิพากษาในศาลล่างส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดให้ความสนใจต่อคำพิพากษาศาลฎีกาและพิพากษาเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกากันเป็นส่วนมาก แต่ไม่มากเท่ากับความสนใจที่มีต่อคำพิพากษาศาลฎีกา

---

¹ ในที่นี้หมายถึง ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์

ข้อที่ 5. หากเกิดกรณีที่ผู้พิพากษาที่มีความเห็นไม่ตรงกับแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ได้วินิจฉัยไว้แล้ว ผู้พิพากษาส่วนใหญ่เลือกที่จะพิพากษาตามความคิดเห็นส่วนตัวมากกว่าพิพากษาเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ไม่เห็นด้วยนั้น

และหากเป็นกรณีที่เกิดขึ้นในการพิจารณาพิพากษาขององค์คณะผู้พิพากษา ผู้พิพากษาส่วนใหญ่เลือกที่จะพิพากษาตามความเห็นส่วนตัว โดยจะพยายามอธิบายเหตุผลให้องค์คณะพิพากษาตามความเห็นของตนเอง และมีผู้พิพากษาเพียงส่วนน้อยที่มีความคิดที่จะทำความเห็นแย้ง

ข้อที่ 6. ผู้พิพากษาในศาลล่างส่วนใหญ่เห็นว่า คำพิพากษาศาลฎีกาธรรมดาหรือโดยที่ประชุมใหญ่ ต่างมีน้ำหนักในการชักจูงใจให้พิพากษาตามอย่างมาก และคำพิพากษาศาลฎีกาโดยที่ประชุมใหญ่มีน้ำหนักในการชักจูงใจให้พิพากษาเดินตามมากกว่าคำพิพากษาศาลฎีกาธรรมดาเพียงเล็กน้อย

ข้อที่ 7. หักสนธิของผู้พิพากษาในศาลล่างที่ส่วนใหญ่เห็นด้วยที่จะพิพากษาเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา อาจเกิดจากสาเหตุของความปลอดภัยในการพิพากษาคัดสินคดี ว่าหากเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่เป็นศาลสูงสุดแล้วจะไม่ถูกตำหนิหรือถูกพิพากษากลับโดยง่าย

2. การเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ในการประกอบวิชาชีพทางนิติศาสตร์

โครงสร้างของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่หนึ่ง เป็นส่วนที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสอบถาม

ส่วนที่สอง เป็นส่วนของหัวข้อเรื่อง การเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาในการประกอบวิชาชีพนิติศาสตร์

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์ที่ต้องการทราบทัศนคติและความคิดเห็นของผู้ประกอบวิชาชีพนิติศาสตร์ ว่าคิดอย่างไรกับการที่ศาลล่างพิพากษาเดินตามแนวคำพิพากษาของศาลสูงและคำพิพากษาศาลฎีกา ในการประกอบวิชาชีพนิติศาสตร์มีการนำเอาคำพิพากษาศาลฎีกามาใช้หรือไม่เพียงใด อย่างไร

ส่วนที่หนึ่ง ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ถูกสอบถาม ซึ่งมีทั้งสิ้น 351 ข้อมูลโดย
นำเสนอข้อมูลที่วิเคราะห์เป็นตารางข้อมูลเบื้องต้น 8 ตารางเสนอในรูปร้อยละดังนี้
ตารางที่ 19. แสดงค่าร้อยละของผู้ถูกสอบถามจำแนกตาม
การประกอบวิชาชีพนิติศาสตร์

พนักงานอัยการ	ทนายความ	อื่นๆ
125 / 35.61 %	115 / 32.76 %	111 / 31.63%

ประชากรที่ผู้ถูกสอบถามนี้เป็นประชากรในกรุงเทพฯ โดยผู้วิจัยได้
กระจายแบบสอบถามออกเป็นส่วนๆตามการประกอบวิชาชีพ
ตารางที่ 20. แสดงค่าร้อยละของผู้ถูกสอบถามจำแนกตามเพศ

ชาย	หญิง
240 / 68.38 %	111 / 31.62 %

จากตารางที่ 20. แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกสอบถามเพศชายมีมากกว่า
เพศหญิงถึง 36.76 %

ตารางที่ 21. แสดงค่าร้อยละของผู้ถูกสอบถามจำแนกตามอายุ

20-25 ปี	26-30 ปี	31-35 ปี	36-40 ปี	40 ปีขึ้นไป
94/26.78%	86/24.5%	81/23.08%	40/11.4%	50/14.24 %

จากตารางที่ 21. แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกสอบถามในช่วงอายุต่างๆ มีจำนวนไม่แตกต่างกันมาก โดยที่มีจำนวนมากที่สุดได้แก่ ช่วงอายุ 20-25 ปี (26.78 %) และในช่วงอายุ 36-40 ปีมีจำนวนน้อยที่สุด (11.40 %)

ตารางที่ 22. แสดงค่าร้อยละของผู้ถูกสอบถามจำแนกตามสถานภาพสมรส

โสด	แต่งงานแล้ว	หย่า	หม้าย
194 / 55.27 %	151 / 43.02 %	4 / 1/14 %	2 / 0.57 %

จากตารางที่ 22. จะเห็นได้ว่า ผู้ถูกสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสโสดและแต่งงานแล้ว ส่วนที่หย่าหรือเป็นหม้ายมีจำนวนเพียงเล็กน้อย

ตารางที่ 23. แสดงค่าร้อยละของผู้ถูกสอบถามจำแนกตามวุฒิการศึกษา

ปริญญาตรี	ปริญญาโทในประเทศ	ปริญญาโทต่างประเทศ	ปริญญาเอก
269/76.64%	60 / 17.09 %	13 / 3.70 %	9/2.56%

จากตารางที่ 23. แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี (76.64 %) และมีส่วนที่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกมีเป็นส่วนน้อย (รวมแล้ว 6.26 %)

ตารางที่ 24. แสดงค่าร้อยละของผู้ถูกสอบถามจำแนกตามผู้เคยศึกษา ณ สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภามาแล้ว

เคยศึกษามาก่อน	ไม่เคยศึกษามาก่อน
316 / 90.03 %	35 / 9.97 %

จากตารางที่ 37. จะเห็นได้ว่า ผู้ถูกสอบถามส่วนใหญ่ผ่านการศึกษาที่สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภามาแล้ว (90.03 %)

ตารางที่ 25. แสดงค่าร้อยละของผู้ถูกสอบถามจำแนกตามผู้สอบได้เนติบัณฑิตไทยแล้ว

สอบได้เนติบัณฑิตไทยแล้ว	ยังสอบไม่ได้
198 / 56.41 %	153 / 43.59 %

จากตารางที่ 24. เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับจำนวนข้อมูลในตารางที่ 25. จะเห็นว่า จำนวนผู้เคยศึกษา ณ สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภามีมากกว่าจำนวนผู้ที่สอบได้เนติบัณฑิตไทยแล้ว ทั้งนี้เพราะการสอบได้เนติบัณฑิตไทยมีมาตรฐานที่สูง ที่แม้จะมีจำนวนผู้เข้าศึกษามากแต่การสอบผ่านได้นั้นมีจำนวนน้อย

ตารางที่ 26. แสดงค่าร้อยละของผู้ถูกสอบถามจำแนกตามระยะเวลาการทำงานในวิชาชีพนิติศาสตร์มาแล้ว

ยังไม่ถึง 5 ปี	6-10 ปี	11-15 ปี	16-20 ปี	20 ปีขึ้นไป
162/46.15 %	72/20.51 %	68/19.37%	30/8.55 %	19/5.41 %

จากตารางที่ 26. แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกสอบถามส่วนใหญ่ประกอบวิชาชีพนิติศาสตร์มาแล้วไม่ถึง 5 ปี (46.15 %) และที่น้อยที่สุดได้แก่ทำมาแล้ว 20 ปีขึ้นไป (5.41 %)

ส่วนที่สอง หัวข้อเรื่อง การเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ในการประกอบวิชาชีพนิติศาสตร์

ตารางข้อมูลเกี่ยวกับความเห็นของผู้ประกอบวิชาชีพนิติศาสตร์ ในเรื่อง การเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ในการประกอบวิชาชีพนิติศาสตร์

(1) คำถามที่ 1. ถึงคำถามที่ 4. เป็นคำถามที่ต้องการทราบว่า ผู้ถูกสอบถามทราบถึงเรื่อง " แนวคำพิพากษาศาลฎีกา " หรือไม่และที่ตอบว่าทราบนั้นทราบจริงหรือไม่

ตารางที่ 27.

ทราบ	ไม่ทราบ
149 / 42.45 %	202 / 57.55 %

มีผลสรุปได้ว่า มีผู้ตอบว่าทราบถึงทฤษฎีกฎหมายนี้ถึง 67.24 %

แต่ตอบคำถามได้อย่างถูกต้องทั้งหมดเพียง 42.45 % เพราะฉะนั้นผู้ที่ทราบถึง
ทฤษฎีกฎหมายนี้จริงๆคงมีไม่เกิน 50 %

(2) คำถามที่ 5. ถึงคำถามที่ 7. ต้องการทราบความคิดเห็นของ
ผู้ประกอบการวิชาชีพทางนิติศาสตร์ว่า เห็นด้วยกับการที่ศาลล่างพิพากษาเดินตาม
แนวคำพิพากษาของศาลสูงหรือไม่ และเพราะเหตุใด

ตารางที่ 28.

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
147 / 41.88 %	204 / 58.12 %

มีผลสรุปได้ว่า ผู้ประกอบการวิชาชีพนิติศาสตร์ไม่เห็นด้วยกับการที่ศาลล่าง
พิพากษาเดินตามแนวคำพิพากษาของศาลสูงมากกว่าจะเห็นด้วย

สำหรับเหตุผลของผู้ประกอบการวิชาชีพทางนิติศาสตร์ที่เห็นด้วยกับการที่
ศาลล่างพิพากษาเดินตามแนวคำพิพากษาของศาลสูง ได้แก่ เหตุผลที่ว่า
คดีที่มีข้อเท็จจริงคล้ายคลึงกันน่าจะมีผลที่เหมือนกัน และคำพิพากษาของศาลสูงมี
เหตุผลที่น่าเชื่อถือ ตามลำดับ

ส่วนเหตุผลของผู้ประกอบการวิชาชีพทางนิติศาสตร์ที่ไม่เห็นด้วยกับการที่
ศาลล่างพิพากษาเดินตามแนวคำพิพากษาของศาลสูง ได้แก่ เหตุผลที่ว่า
แนวคำพิพากษาของศาลสูงมิใช่กฎหมาย มากที่สุด รองลงมาได้แก่ เหตุผลที่ว่า
การพิจารณาพิพากษาคดีที่ยึดถือตัวบทกฎหมายเป็นหลักในการวินิจฉัยคดี ,
ศาลสูงอาจมีความผิดพลาดได้ และศาลแต่ละศาลควรมีอิสระในการพิจารณา
พิพากษาอรรถคดี ตามลำดับ

ผลสรุปจากคำถามที่ 5. ถึงคำถามที่ 7. มีผลที่น่าสังเกตว่า

ผู้ประกอบการวิชาชีพทางนิติศาสตร์อื่น ๆ มีความไม่เห็นด้วยมากที่สุด (64.87 %) รองลงมา ได้แก่ พนักงานอัยการ (57.6 %) และทนายความน้อยที่สุด (52.17 %) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะวิชาชีพนิติศาสตร์อื่น ๆ ทางนิติศาสตร์อาจไม่มีส่วนมาเกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณาของศาลมากนัก ในขณะที่ทนายความต้องประกอบวิชาชีพในศาลโดยตรง จึงอาจเห็นด้วยในการที่ศาลล่างพิพากษา ตามตามแนวคำพิพากษาของศาลสูงมากกว่า เพื่อความมั่นใจในการดำเนินคดีเมื่อมีคดีเกิดขึ้น ทนายความก็สามารถคาดการณ์ถึงผลของคดีได้ก่อนล่วงหน้าพอสมควร ในเมื่อมีข้อเท็จจริงในคดีเกิดขึ้นคล้ายคลึงกับที่ศาลสูงเคยวินิจฉัยไว้ผลของคำพิพากษาจะเป็นอย่างไร

(3) คำถามที่ 8. ถึงคำถามที่ 10. ต้องการทราบความคิดเห็นของผู้ประกอบวิชาชีพทางนิติศาสตร์ว่า คิดอย่างไรต่อคำพิพากษาศาลฎีกา สนใจหรือไม่อย่างไร

ตารางที่ 29.

สนใจ	ไม่สนใจ
33 / 95.73 %	15 / 4.27 %

มีผลสรุปได้ว่า ผู้ประกอบวิชาชีพทางนิติศาสตร์ส่วนใหญ่ให้ความสนใจต่อคำพิพากษาศาลฎีกา ส่วนที่ไม่สนใจมีเพียงเล็กน้อย (ไม่ถึง 10 %)

สำหรับเหตุผลที่ผู้ประกอบวิชาชีพทางนิติศาสตร์ส่วนใหญ่ให้ความสนใจต่อคำพิพากษาศาลฎีกา ได้แก่ เหตุผลที่ว่า เป็นตัวอย่างในการใช้การตีความกฎหมายได้ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ เหตุผลที่ว่า นำมาใช้เป็นแนวทางในการประกอบวิชาชีพ , เป็นคำพิพากษาที่มีเหตุผลน่าเชื่อถือ และเป็นคำพิพากษาของศาลสูงที่สุด ตามลำดับ ส่วนเหตุผลที่ว่า คล้ายเป็นกฎหมายอย่างหนึ่ง มี

ผู้เลือกตอบมาน้อยมาก (ไม่ถึง 10 %) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมิใช่เหตุผลของการให้ความสนใจต่อคำพิพากษาศาลฎีกาที่แท้จริง

ส่วนเหตุผลที่ผู้ประกอบวิชาชีพทางด้านนิติศาสตร์ส่วนน้อยที่ไม่สนใจคำพิพากษาศาลฎีกา ได้แก่ เหตุผลที่ว่ามิใช่ตัวบทกฎหมาย

ผลสรุปจากคำถามที่ 8. ถึงคำถามที่ 10. มีผลว่า ผู้ประกอบวิชาชีพทางด้านนิติศาสตร์ส่วนใหญ่ให้ความสนใจต่อคำพิพากษาศาลฎีกา จะมีที่ไม่นับใจก็แต่เพียงส่วนน้อย ทั้งนี้อาจสังเกตได้ว่า ในผู้ประกอบวิชาชีพทางด้านนิติศาสตร์ด้วยกันนั้น อาชีพที่ให้ความสนใจต่อคำพิพากษาศาลฎีกามากที่สุดได้แก่ ทนายความ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ทนายความต้องนำคำพิพากษาศาลฎีกามาเป็นแนวในการประกอบวิชาชีพอย่างมากนั่นเอง อย่างไรก็ตาม เราอาจต้องก้าวข้ามไปพูดถึงผลของการนำเอาคำพิพากษาศาลฎีกาไปใช้ในการประกอบวิชาชีพว่า ทนายความนำไปใช้มากอย่างที่สนใจหรือไม่ และวิชาชีพอื่นที่ต่างก็ให้ความสนใจต่อคำพิพากษาศาลฎีกาอย่างมากนัก นำเอาคำพิพากษาศาลฎีกาไปใช้ในการประกอบวิชาชีพมากด้วยจริงหรือไม่

(4) คำถามที่ 11. ถึงคำถามที่ 13. ต้องการทราบว่า ในการประกอบวิชาชีพทางด้านนิติศาสตร์มีการนำเอาแนวคำพิพากษาศาลฎีกามาใช้มากน้อยเพียงใด และด้วยเหตุผลใด

ตารางที่ 30.

นำมาใช้	ไม่นำมาใช้
340 / 96.87 %	11 / 3.13 %

มีผลสรุปได้ว่า ผู้ประกอบวิชาชีพทางด้านนิติศาสตร์ส่วนใหญ่ นำเอาแนว

คำพิพากษาศาลฎีกาใช้ในการประกอบวิชาชีพ

สำหรับเหตุผลของผู้ประกอบวิชาชีพทางนิติศาสตร์ที่นำเอาแนวคำพิพากษาศาลฎีกาใช้ในการประกอบวิชาชีพ ได้แก่ เหตุผลที่ว่า เป็นตัวอย่างในการใช้การตีความกฎหมายได้ มากที่สุด รองลงมาได้แก่เหตุผลที่ว่า เป็นคำพิพากษาของศาลสูงสุด และ คล้ายเป็นกฎหมายอย่างหนึ่ง ตามลำดับ

ส่วนเหตุผลที่ผู้ประกอบวิชาชีพทางนิติศาสตร์ไม่นำเอาแนวคำพิพากษาศาลฎีกาไปใช้ในการประกอบวิชาชีพ ได้แก่ เหตุผลที่ว่า มีใช้ควบกฎหมายมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เหตุผลที่ว่า กรณีข้อเท็จจริงอาจมีข้อแตกต่างกันได้ และแนวคำพิพากษาศาลฎีกาอาจเปลี่ยนแปลงได้ไม่แน่นอน ตามลำดับ

ผลสรุปจากคำถามที่ 11. ถึงคำถามที่ 13. มีผลเป็นที่สังเกตได้ว่า หมายความว่านำเอาแนวคำพิพากษาศาลฎีกาไปใช้ในการประกอบวิชาชีพมากที่สุด (100 %) รองลงมาได้แก่ พนักงานอัยการ (96.8 %) และน้อยที่สุดได้แก่ ผู้ประกอบวิชาชีพทางนิติศาสตร์อื่นๆ (93.69 %) และเมื่อนำผลจากการให้ความสนใจต่อคำพิพากษาศาลฎีกาแล้ว อาจสรุปได้ว่า อาชีพนายความให้ความสนใจต่อคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพื่อนำเอามาใช้ในการประกอบวิชาชีพ โดยเป็นตัวอย่างในการใช้การตีความกฎหมาย

ผลสรุปในหัวข้อเรื่อง การเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ในการประกอบวิชาชีพทางนิติศาสตร์ อาจสรุปได้เป็นข้อๆดังต่อไปนี้

ข้อที่ 1. ผู้ประกอบวิชาชีพทางนิติศาสตร์ไม่เห็นด้วยกับการที่ศาลล่างพิพากษาเดินตามแนวคำพิพากษาของศาลสูงมากกว่าเห็นด้วยแต่เพียงเล็กน้อย

ข้อที่ 2. ผู้ประกอบวิชาชีพทางนิติศาสตร์ส่วนใหญ่ให้ความสนใจต่อคำพิพากษาศาลฎีกา ส่วนที่ไม่สนใจมีเพียงเล็กน้อย และมีการนำเอาแนวคำพิพากษาศาลฎีกามาใช้ในการประกอบวิชาชีพเป็นส่วนมากด้วย

ข้อที่ 3. ผู้ประกอบวิชาชีพทางนิติศาสตร์ โดยเฉพาะนายความเป็น

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นประชากรในกรุงเทพฯ โดยผู้วิจัย

ได้กระจายแบบสอบถามออกเป็นส่วนๆ เท่าๆกัน

ตารางที่ 32. แสดงค่าร้อยละของผู้ถูกสอบถามจำแนกตามสถาบัน

การศึกษา

รัฐเปิด	รัฐปิด	มหาวิทยาลัยเอกชน
20 / 20 %	40 / 40 %	40 / 40 %

สถาบันการศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ(ปิด) ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ส่วนมหาวิทยาลัยของรัฐ(เปิด) ได้แก่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ทั้งนี้ผู้วิจัยไม่สามารถทำการสอบถามมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้ เนื่องจากเป็นมหาวิทยาลัยเปิดที่ไม่มีห้องที่มีการเรียนการสอนกันอย่างปกติ ส่วนมหาวิทยาลัยของเอกชน ได้แก่ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์และมหาวิทยาลัยศรีปทุม

ตารางที่ 33. แสดงค่าร้อยละของผู้ถูกสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศชาย	เพศหญิง
56 / 56 %	44 / 44 %

จากตารางที่ 54. แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกสอบถามเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงเพียงเล็กน้อย(12 %)

ตารางที่ 34. แสดงค่าร้อยละของผู้ถูกสอบถามจำแนกตามอายุ

ไม่ถึง 20 ปี	20-25 ปี	26-30 ปี	31-35 ปี	36-40 ปี	40 ปีขึ้นไป
5/5 %	37/37 %	20/20 %	25/25 %	6/6 %	7/7 %

จากตารางที่ 34. แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกสอบถามมีอายุอยู่ในช่วง 20-25 ปีมากที่สุด (37 %) และที่น้อยที่สุดได้แก่ ช่วงอายุไม่ถึง 20 ปี (5 %)

ตารางที่ 35. แสดงค่าร้อยละของผู้ถูกสอบถามจำแนกตามสถานภาพสมรส

โสด	แต่งงานแล้ว	หย่า	หม้าย
58/58 %	41/41 %	-	1/1 %

จากตารางที่ 35. แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสเป็นโสด (58 %) รองลงมาได้แก่ แต่งงานแล้ว (41 %) ส่วนสถานภาพหม้ายมีเพียง 1 ท่าน (1 %) และสถานภาพหย่าไม่มีเลย

ตารางที่ 36. แสดงค่าร้อยละของผู้ถูกสอบถามจำแนกตามวุฒิการศึกษา

ปริญญาตรี	ปริญญาโทในประเทศ	ปริญญาโทต่างประเทศ	ปริญญาเอก
49/49 %	31/31 %	11/11 %	9/9 %

จากตารางที่ 36. แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกสอบถามที่มีจำนวนมากที่สุด

ให้แก่ผู้มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี(49 %) รองลงมาได้แก่ ปริญญาโท
ในประเทศ(31 %)ปริญญาโทต่างประเทศ(11 %)และปริญญาเอก(9 %)
ตามลำดับ

ตารางที่ 37.แสดงคำร้อยละของผู้ถูกสอบถามจำแนกตามการผ่าน
การศึกษา. สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภามาก่อน

เคยศึกษามาก่อน	ไม่เคยศึกษามาก่อน
29 / 29 %	71 / 71 %

จากตารางที่ 37. แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกสอบถามส่วนใหญ่ยังไม่
เคยผ่านการศึกษาน. สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภามาก่อน (71 %) ทั้งนี้
อาจเป็นเพราะมีประชากรถึง 50 % ที่ยังเป็นนิสิตนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ที่ยังไม่
จบการศึกษาหรือจบการศึกษาแล้วแต่ยังไม่เคยผ่านการศึกษาน. สำนักอบรมฯมาก่อน

ตารางที่ 38.แสดงคำร้อยละของผู้ถูกสอบถามจำแนกตามผู้สอบได้
เนติบัณฑิตไทยแล้ว

สอบได้เนติบัณฑิตไทยแล้ว	ยังไม่ได้
18 / 18 %	82 / 82 %

จากตารางที่ 38. แสดงให้เห็นว่า จำนวนของผู้ที่สอบได้เนติบัณฑิต
ไทยมีจำนวนน้อยกว่าจำนวนของผู้ที่เคยผ่านการศึกษาน. สำนักอบรมกฎหมายแห่ง
เนติบัณฑิตยสภามาแล้ว

ส่วนที่สอง หัวข้อเรื่อง การเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา
ในการเรียนการสอนวิชานิติศาสตร์

ตารางข้อมูลเกี่ยวกับสมมติฐาน ซึ่งต้องการทราบความแตกต่างระหว่าง
ตัวแปรต่างกับความเห็นของอาจารย์และนิสิตนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ในเรื่อง
การเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ในการเรียนการสอนวิชานิติศาสตร์

(1) คำถามที่ 1.ถึงคำถามที่ 4.เป็นคำถามที่ต้องการทราบว่า ผู้
ถูกสอบถามทราบถึงเรื่อง" แนวคำพิพากษาบรรทัดฐาน "หรือไม่ และที่ตอบว่า
ทราบนั้น ทราบจริงหรือไม่

ตารางที่ 39.

ทราบ	ไม่ทราบ
43 / 43 %	57 / 57 %

มีผลสรุปได้ว่า มีผู้ตอบว่าทราบถึงทฤษฎีกฎหมายนี้ถึง 60 % แต่ตอบ
คำถามได้อย่างถูกต้องทั้งหมดเพียง 43 %เท่านั้น เพราะฉะนั้นผู้ที่ทราบถึงทฤษฎี
กฎหมายนี้จริงคงไม่เกิน 50 %

(2) คำถามที่ 5.ถึงคำถามที่ 7.ต้องการทราบความคิดเห็นของ
อาจารย์และนิสิตนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ว่า เห็นด้วยกับการที่ศาลล่างพิพากษา
เดินตามแนวคำพิพากษาของศาลสูงหรือไม่ และเพราะเหตุผลใด

ตารางที่ 40.

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
42 / 42 %	58 / 58 %

มีผลสรุปได้ว่า ผู้ถูกสอบถามมีความคิดเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย
จำนวนใกล้เคียงกันมาก แต่ผู้ที่มีความคิดไม่เห็นด้วยมีมากกว่า

สำหรับเหตุผลของผู้ที่เห็นด้วยกับการที่ศาลล่างพิพากษาเดินตามแนว
คำพิพากษาของศาลสูง ได้แก่ เหตุผลที่ว่าคดีที่มีข้อเท็จจริงเหมือนกันน่าจะ
มีผลที่เหมือนกัน และคำพิพากษาของศาลสูงมีเหตุผลที่น่าเชื่อถือ ตามลำดับ

ส่วนเหตุผลของผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการที่ศาลล่างพิพากษาเดินตามแนว
คำพิพากษาของศาลสูง ได้แก่ เหตุผลที่ว่าการพิจารณาพิพากษาคดีต้องยึดถือ
ตัวบทกฎหมายเป็นหลักในการวินิจฉัย , แนวคำพิพากษาของศาลสูงมิใช่กฎหมาย
ศาลสูงอาจมีความผิดพลาดได้ และศาลแต่ละศาลควรมีอิสระในการพิจารณา
พิพากษาอรรถคดี มากน้อยตามลำดับ

ผลสรุปจากคำถามที่ 5. ถึงคำถามที่ 7. มีผลแตกต่างที่น่าสังเกตคือ
ในส่วนของอาจารย์คณะนิติศาสตร์ ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการที่ศาลล่างพิพากษา
เดินตามแนวคำพิพากษาของศาลสูง (68 %) แต่ในส่วนของนิสิตนักศึกษากลับ
มีความคิดเห็นในเรื่องการเดินตามแนวคำพิพากษาของศาลสูงโดยศาลล่างว่า
ส่วนใหญ่เห็นด้วย (52 %)

(3) คำถามที่ 8. ถึงคำถามที่ 10. ต้องการทราบความคิดเห็นของผู้ถูก
สอบถามที่มีต่อคำพิพากษาศาลฎีกา สนใจหรือไม่อย่างไร ในฐานะที่เป็น
บุคลากรในคณะนิติศาสตร์

ตารางที่ 41.

สนใจ	ไม่สนใจ
90 / 90 %	10 / 10 %

มีผลสรุปได้ว่า ผู้ถูกสอบถามส่วนใหญ่ (90 %) ให้ความสนใจต่อคำพิพากษาศาลฎีกา

สำหรับเหตุผลของผู้ที่ให้ความสนใจต่อคำพิพากษาศาลฎีกา ได้แก่ เหตุผลที่ว่า เป็นตัวอย่างในการใช้การตีความกฎหมายได้ , นำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนวิชานิติศาสตร์ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ เหตุผลที่ว่า เป็นคำพิพากษาที่มีเหตุผลที่น่าเชื่อถือและเป็นคำพิพากษาของศาลสูงสุด ตามลำดับ

ส่วนเหตุผลที่ผู้ที่ไม่ให้ความสนใจต่อคำพิพากษาศาลฎีกา ได้แก่ เหตุผลที่ว่า มิใช่ตัวบทกฎหมาย มากที่สุด ส่วนเหตุผลที่ว่าแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ไม่แน่นอน ไม่มีผู้ใดเลือกเลย

(4) คำถามที่ 11. ถึงคำถามที่ 15. ต้องการทราบความคิดเห็นของผู้ถูกสอบถามในฐานะที่เป็นบุคลากรในคณะนิติศาสตร์ ในเรื่องที่มีการนำเอาแนวคำพิพากษาศาลฎีกามาใช้ในการเรียนการสอนวิชานิติศาสตร์

ตารางที่ 42.

นำมาใช้	ไม่นำมาใช้
98 / 98 %	2 / 2 %

มีผลสรุปได้ว่า ผู้ถูกสอบถามส่วนใหญ่นำเอาแนวคำพิพากษาศาลฎีกา
มาใช้ในการเรียนการสอนวิชานิติศาสตร์

ตารางที่ 43.

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
71 / 71 %	29 / 29 %

โดยส่วนใหญ่เห็นด้วยที่มีการนำเอาแนวคำพิพากษาศาลฎีกามาใช้ใน
การเรียนการสอนวิชานิติศาสตร์

สำหรับเหตุผลของผู้เห็นด้วยที่มีการนำเอาแนวคำพิพากษาศาลฎีกามา
ใช้ในการเรียนการสอนวิชานิติศาสตร์ ได้แก่เหตุผลที่ว่า เป็นตัวอย่างในการใช้
การตีความกฎหมาย ส่วนเหตุผลที่ว่า คล้ายเป็นกฎหมายอย่างหนึ่ง มีผู้เลือก
ตอบมาน้อยมาก (8.45 %)

ส่วนเหตุผลของผู้ที่ไม่เห็นด้วยที่มีการนำเอาแนวคำพิพากษาศาลฎีกามา
ใช้ในการเรียนการสอนวิชานิติศาสตร์ ได้แก่เหตุผลที่ว่า แนวคำพิพากษาของ
ศาลฎีกาอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ไม่แน่นอน มากที่สุดและเหตุผลว่า มิใช่ตัวบท
กฎหมาย รองลงมา

ตารางที่ 44.

มี	ไม่มี
100 / 100 %	-

จากตารางที่ 44. แสดงให้เห็นว่า ในหนังสือตำราวิชานิติศาสตร์ใน ส่วนแพร่ ผู้ถูกสอบถามเห็นว่า มีการนำเอาแนวคำพิพากษาศาลฎีกามากแล้ว อ้างอิงถึงอย่างมาก (100 %)

ผลสรุปจากคำถามที่ 11. ถึงคำถามที่ 15. มีผลว่า ผู้ถูกสอบถาม ไม่ว่าจะ เป็นอาจารย์หรือนิสิตนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ เห็นว่ามีการนำเอาแนว คำพิพากษาศาลฎีกามาใช้ประกอบการเรียนการสอนวิชานิติศาสตร์อย่างมาก โดย ที่ส่วนใหญ่ก็เห็นด้วยกับเรื่องนี้ ทั้งนี้อาจสังเกตได้ว่า นิสิตนักศึกษาเห็นด้วยใน เรื่องที่มีการนำเอาแนวคำพิพากษาศาลฎีกามาใช้ประกอบการเรียนการสอนวิชา นิติศาสตร์มากกว่าอาจารย์ อย่างไรก็ตาม ทั้งอาจารย์และนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ ก็เห็นด้วยที่มีการนำเอาแนวคำพิพากษาศาลฎีกามาใช้ในการเรียนการสอนวิชานิติศาสตร์

ผลสรุปในหัวข้อเรื่อง การเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ใน การเรียนการสอนวิชานิติศาสตร์ อาจสรุปเป็นข้อได้ ดังต่อไปนี้

ข้อที่ 1. บุคลากรในคณะนิติศาสตร์² มีความคิดเห็นไปในทางเห็นด้วย และไม่เห็นด้วย ในการที่ศาลล่างพิพากษาเดินตามแนวคำพิพากษาของศาลสูง ใน จำนวนที่ใกล้เคียงกันอย่างมาก โดยที่จำนวนผู้ที่มีความคิดไม่เห็นด้วยมีมากกว่าแต่ เพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ข้อที่ 2. ความเห็นของอาจารย์คณะนิติศาสตร์นั้นส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยใน การที่ศาลล่างพิพากษาเดินตามแนวคำพิพากษาของศาลสูง แต่นิสิตนักศึกษาในคณะ นิติศาสตร์กลับมีความเห็นไปในทางเห็นด้วยมากกว่าไม่เห็นด้วย ทั้งนี้อาจมาจากสาเหตุ ที่ว่า อาจารย์คณะนิติศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการที่มีความรู้ความสามารถในทาง ทฤษฎี ในขณะที่นิสิตนักศึกษาเป็นเพียงผู้กำลังศึกษาวิชานิติศาสตร์ จึงต้องการทราบ คำตอบของปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนและเป็นไปในแนวเดียวกัน เพื่อง่ายแก่การจดจำ

---

² ซึ่งในที่นี้หมายถึง อาจารย์และนิสิตนักศึกษาคณะนิติศาสตร์

และนำไปใช้ในการเรียนวิชานิติศาสตร์

ข้อที่ 3. บุคลากรในคณะนิติศาสตร์ ส่วนใหญ่ให้ความสนใจต่อคำพิพากษาศาลฎีกา และเห็นด้วยที่มีการนำเอาแนวคำพิพากษาศาลฎีกามาใช้ในการเรียนการสอนวิชานิติศาสตร์ และยังเห็นว่าหนังสือตำราวิชานิติศาสตร์ โดยเฉพาะในส่วนแพ่ง มีการนำเอาแนวคำพิพากษาศาลฎีกามากล่าวอ้างอิงไว้เป็นอย่างมากด้วย

4. การเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาในส่วนแพ่ง

ผลจากการแจกแบบสอบถามแก่ประชากรที่ใช้ในการศึกษาและการสัมภาษณ์ (interviews) ผู้พิพากษาศาลฎีกา มีผลสรุปได้ดังนี้

ก. บทวิเคราะห์จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ (interviews) คำถามจากแบบสอบถาม " จากประสบการณ์ของท่าน การพิจารณาพิพากษาคดีในส่วนแพ่ง มีการพิจารณาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกามากน้อยเพียงใด "

ส่วนใหญ่ผู้พิพากษา (มากกว่า 50 %) สามารถระบุสถิติของการพิจารณาพิพากษาคดีในส่วนแพ่ง เดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาได้ โดยระบุว่า มีการพิจารณาพิพากษาเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาในส่วนแพ่งเกินกว่า 50 %

และจากการสัมภาษณ์ (interviews) ผู้พิพากษาศาลฎีกาหลายท่านต่างให้ความเห็นสนับสนุนว่า การพิจารณาพิพากษาคดีในส่วนแพ่ง มีการเดินตามแนวคำพิพากษาของศาลฎีกากันเป็นส่วนใหญ่ ยิ่งโดยเฉพาะในปัญหาข้อกฎหมายที่เคยมีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้แล้วจะมีการพิจารณาเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกานั้นอยู่เสมอ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงแนวคำวินิจฉัยกันง่าย ๆ หากจะมีการเปลี่ยนแนวคำพิพากษาก็จะเกิดจากการประชุมใหญ่ศาลฎีกา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะระบบการทำงานของศาลฎีกา มีกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกาคอยตรวจดูให้แนวทางการพิจารณาคดีอยู่ในแนวทางเดียวกันอยู่เสมอ และ

หากมีข้อขัดแย้งก็มักจะไปพิจารณาคัดสินกันในที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

อย่างไรก็ดี ในส่วนของปัญหาข้อเท็จจริงในการพิจารณาพิพากษาคดี

ในส่วนแพ่ง แม้ว่าจะมีการเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาในส่วนแพ่งอยู่เป็นส่วนใหญ่ แต่ผู้พิพากษาศาลฎีกาหลายท่านก็ยังมีความเห็นว่าการพิจารณาพิพากษาคดีในส่วนแพ่งในปัญหาข้อเท็จจริงมีการเปลี่ยนแปลงแนวทางคำวินิจฉัยกันอยู่อย่างสม่ำเสมอ ยังไม่มีความแน่นอนสักเท่าไร ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเหตุผลที่ว่า ข้อเท็จจริงในคดีแพ่งแต่ละคดีก็อาจมีรายละเอียดทั้งในส่วนที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน และทั้งในส่วนที่มีข้อแตกต่างหรือขัดแย้งกันอยู่ จึงอาจเป็นดุลยพินิจของผู้พิพากษาที่อาจหยิบยกเอาข้อเท็จจริงในส่วนใดมาเป็นข้อเท็จจริงในการพิจารณาพิพากษาคดีตามกฎหมาย แนวทางคำพิพากษาตามปัญหาข้อเท็จจริง จึงอาจเปลี่ยนแปลงได้โดยง่ายกว่าแนวทางคำพิพากษาตามปัญหาข้อกฎหมาย

สำหรับประชากรในส่วนอื่นๆ ของแบบสอบถาม เช่น อัยการ หน่วยงาน ผู้ประกอบวิชาชีพทางนิติศาสตร์อื่นๆ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์และนิสิตนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มีผู้ที่สามารถระบุสถิติของการพิจารณาพิพากษาคดีในส่วนแพ่งได้เพียงส่วนน้อย (ไม่ถึง 30 %) และในส่วนของผู้ที่ระบุสถิติของการพิจารณาพิพากษาคดีในส่วนแพ่ง ต่างเห็นว่าการเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาในส่วนแพ่งเกินกว่า 50 % ทั้งนี้ ประชากรในส่วนอื่นๆ ที่ไม่อาจระบุสถิติการพิจารณาพิพากษาคดีในส่วนแพ่งได้ อาจเป็นเพราะไม่มีโอกาสที่จะได้รู้ถึงคำพิพากษาศาลฎีกาอย่างแท้จริงมากพอที่จะระบุเป็นสถิติได้อย่างผู้พิพากษา

ข. การเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาในส่วนแพ่ง

จากแบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างให้ความเห็นในเรื่องการเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาในส่วนแพ่ง อาจสรุปเป็นข้อๆ ได้ดังนี้

1) แนวคำพิพากษาศาลฎีกา เป็นการวินิจฉัยคดีตามตัวบทกฎหมาย โดยผู้พิพากษาศาลสูงซึ่งมีประสบการณ์ทางคดีมานานปี คำพิพากษาส่วนมาก

จึงมักวินิจฉัยให้อย่างถูกต้องตามหลักกฎหมายและเป็นแบบอย่างให้วินิจฉัยตามแต่การตีความกฎหมายของผู้พิพากษาศาลสูงบางครั้งก็อาจมีความผิดพลาดได้ ซึ่งมักจะเนื่องมาจากความไม่เข้าใจในหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องในคดีนั้น เมื่อเป็นเช่นนั้น คำพิพากษาที่วินิจฉัยไว้ผิดพลาดนั้นก็ไมควรที่ศาลล่างหรือผู้พิพากษาศาลสูงในคดีหลังจะพิพากษาเดินตาม เพราะจะทำให้ความผิดพลาดมีมากยิ่งขึ้น

2) แนวคำพิพากษาศาลฎีกา มีเหตุผลที่น่าเชื่อถือ เป็นแบบอย่างของการตีความกฎหมายและเพื่อให้คำพิพากษาเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยเฉพาะคดีที่มีข้อเท็จจริงอย่างเดียวกัน ผลของคำพิพากษาก็น่าจะเป็นอย่างเดียวกัน เพื่อให้เกิดความยุติธรรม แต่อย่างไรก็ดี การที่จะพิพากษาเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาเสียทั้งหมดก็อาจจะไม่ถูกต้องเสมอไป เพราะแม้ข้อเท็จจริงจะเป็นอย่างเดียวกัน แต่เมื่อสภาพแวดล้อม สภาพสังคม เศรษฐกิจได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว ความยุติธรรมที่มีมาแต่ก่อนอาจไม่ยุติธรรมในปัจจุบันได้

3) การเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่เคยวินิจฉัยมาก่อน ทำให้ผู้อยู่ภายใต้กฎหมายสามารถทราบถึงผลของกฎหมายที่มีความแน่นอนเป็นหลักได้ ทำให้กฎหมายมีความแน่นอนชัดเจนขึ้น เพราะถือเป็นบรรทัดฐานในการแปลกฎหมายได้ แม้ประเทศไทยเราจะอยู่ในระบบประมวลกฎหมาย แต่ศาลก็ต้องเป็นผู้แปลกฎหมายและศาลยุติธรรมเป็นองค์กรสุดท้ายที่จะแปลว่า กฎหมายควรเป็นอย่างไร หากไม่มีคดีตามคำพิพากษาของศาลสูงแล้ว ก็จะหาความแน่นอนที่จะทำให้ประชาชนเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติตามกฎหมายไม่ได้ มีผลต่อบุคคลผู้ต้องเกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายอย่างยิ่ง โดยเฉพาะผู้ประกอบการวิชาชีพ หมายความซึ่งต้องดำเนินการศึกษาและเตรียมคดีต่อผู้ความในศาล ซึ่งต้องการความแน่ใจในการต่อสู้คดี ว่าหากมีข้อเท็จจริงที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกับแนวคำพิพากษาศาลฎีกาเดิมที่วินิจฉัยไว้แล้ว ผลของคดีจะออกมาเป็นอย่างไร

4) การวินิจฉัยชี้ขาดคดีของศาลไทยซึ่งอยู่ในระบบประมวลกฎหมาย
 สหกรณ์คดีคือตัวบทกฎหมายและเหตุผลหลักกฎหมายเป็นหลักสำคัญ ส่วนคำพิพากษา
 ศาลฎีกาเป็นเพียงเรื่องรองที่นำมาประกอบการวินิจฉัยหรือเป็นตัวอย่างในการใช้
 การตีความกฎหมายเท่านั้น อย่างไรก็ตามก็ นับเป็นข้อได้เปรียบของระบบ
 กฎหมายของประเทศไทยเรา ที่ได้นำเอาข้อดีของระบบจารีตประเพณีมาใช้ด้วย
 ประกอบกับการที่ประเทศไทยเราอยู่ในระบบประมวลกฎหมาย ซึ่งต้องยึดถือตัวบท
 กฎหมายเป็นหลักการวินิจฉัยคดี แต่การพิพากษาเดินตามแนวคำพิพากษาของ
 ศาลฎีกานั้นจะต้องไม่ทำให้เกิดความยืดหยุ่นในการใช้กฎหมายต้องเสียไป

อนึ่ง เมื่อนำข้อมูลที่ได้รับจากประชากรทั้ง 3 กลุ่มมาเปรียบเทียบแล้ว
 มีข้อที่น่าสนใจเกิดขึ้น

1. ในขณะที่ผู้พิพากษาศาลล่างส่วนใหญ่ มีความเห็นโน้มเอียงไปในทาง
 เชื่อถือคำพิพากษาศาลฎีกา และมีแนวโน้มที่จะเดินตามมาก เช่น ในกรณีมีปัญหา
 หรือข้อสงสัยในการตีความ กรณีมีประเด็นข้อกฎหมายยุ่งยาก หรือกรณีที่อาจตีความ
 ได้ทางใดทางหนึ่ง บ่อยครั้งที่ผู้พิพากษาเห็นว่า ต้องเลือกเดินตามแนวคำพิพากษา
 ศาลฎีกา ในเวลาเดียวกันนักกฎหมายจากวงวิชาการหรือวงวิชาชีพกลับมีทัศนคติว่า
 ไม่พึงยึดถือตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา หากแต่ศาลควรมีความอิสระหรือกล้าหาญที่
 จะวินิจฉัยตามความเห็นของตนเอง

2. เป็นที่น่าสนใจว่า ทัศนคติซึ่งเป็นผู้ที่ต้องใช้กฎหมายในวิชาชีพ
 แม้โดยทั่วไปจะไม่เห็นด้วยกับการที่ต้องเดินตามคำพิพากษาศาลฎีกา แต่ประชากร
 กลุ่มนี้ก็ไม่ถึงกับคัดค้านอย่างแข็งขันหรือมีความคิดเห็นรุนแรงเหมือนประชากรกลุ่มอื่น
 หากแต่มีความโน้มเอียงมาใกล้ความเห็นของผู้พิพากษา คือ ค่อนข้างเห็นด้วยกับ
 คำพิพากษาศาลฎีกา ด้วยเหตุผลคล้ายคลึงกับผู้พิพากษาได้ให้ไว้ คือ ต้องการ
 ความเป็นเอกภาพในการที่จะเอาผลของคำพิพากษาและความสะดวกต่างๆ

3. แม้ผู้พิพากษาส่วนใหญ่จะเห็นด้วยกับการเดินตามคำพิพากษาของศาลสูง

แต่ก็มีความรู้สึกผูกพันอยู่กับคำพิพากษาศาลฎีกาเท่านั้น ส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับคำพิพากษาศาลอุทธรณ์นัก แม้จะเคยเห็นเคยอ่านผ่านตามาบ้างก็ตาม และในการที่เดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาก็เป็นเพราะ ได้ศึกษาเหตุผลของการตีความดังกล่าวแล้ว เห็นว่าน่าเชื่อถือ มีน้ำหนัก ถ้าตีความก็คงจะได้ผลอย่างเดียวกันมากกว่าจะเป็นเพราะเห็นว่า คำพิพากษาเหล่านั้นเป็นกฎหมายหรือเหมือนกับกฎหมายอันแสดงให้เห็นว่า ผู้พิพากษาเหล่านั้นเข้าใจสถานะของคำพิพากษาศาลฎีกาในระบบกฎหมายของไทยดี

4. ประชากรในวงวิชาการนิติศาสตร์ ประเภทอาจารย์หรือผู้สอนกฎหมาย เป็นกลุ่มที่มีความคิดเห็นชัดเจนที่สุดที่ว่า ไม่ควรยึดถือหรือเดินตามแนวคำพิพากษาศาลสูง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชากรกลุ่มนี้มีความเข้าใจในระบบกฎหมายของไทยและตีความกฎหมายโดยยึดถือทฤษฎีหรือหลักเกณฑ์อื่น ๆ จึงอาจมีความเห็นโต้แย้งคำพิพากษาศาลฎีกาอยู่เสมอ รวมทั้งมีความรู้สึกเป็นอิสระในทางวิชาการ ในเวลาเดียวกันประชากรประเภทนิสิตนักศึกษากลับมองเห็นว่า การเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นความสะดวกในการศึกษากฎหมาย ช่วยให้จำหรือเข้าใจกฎหมายได้รวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มุ่งหวังจะไปสอบเป็นเนติบัณฑิตไทย และเป็นผู้พิพากษาหรือประกอบวิชาชีพในทางนิติศาสตร์ต่อไป ก็จะมีรู้สึกว่า การเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาเสียตั้งแต่ในมหาวิทยาลัยเป็นการศึกษาหนเดียวหรือจำหนเดียว แต่ได้ประโยชน์ต่อเนื่อง ทั้งยังใช้งานได้ในระยะยาว แทนที่จะเป็นการเรียนกฎหมายหลายหน เช่นการเรียนทฤษฎีในมหาวิทยาลัยหนหนึ่ง และการศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกาในภายหน้าอีกหนหนึ่ง